

Název aktivity	Nemůžete říkat všechno všem
Autor	Evangelia Kontopidi, Řecko
Téma	Soukromí – to nejcennější, co mám
Kompetence	kompetence sociální a občanské / komunikace v mateřském jazyce / kompetence k práci s digitálními technologiemi
Úroveň obtížnosti	☒ nízká ☒ střední ☐ vysoká
Věková skupina	13 - 15 let
Doba trvání	2 – 3 lekce, každá v délce 45 min (v závislosti na tom, jak budou studenti prezentovat své výstupy)
Cíle aktivity	<ul style="list-style-type: none"> • Rozvíjet povědomí studentů o soukromí a ochraně údajů. • Pomoci studentům objevit způsoby, jak osobní údaje chránit a udržovat si pozitivní digitální stopu. • Vést studenty k tomu, aby na společných úkolech spolupracovali. • Vést studenty ke studiu zdrojů, analýze materiálů a prezentování závěrů tvůrčím způsobem.
Úvod	V této lekci budou studenti prozkoumávat význam následujících termínů: soukromí, osobní údaje, citlivé osobní údaje. Zhlédnou videonahrávku jako motivaci k úvahám nad tím, jaký význam a dopad může mít vše, co zveřejní online. Budou studovat a rozebírat materiály na téma soukromí a digitální stopy na doporučených webových stránkách a formulovat rady, jak si chránit soukromí a pověst na Internetu.
Další nástroje	<p>(a) Digitální zařízení s internetovým připojením, např. počítače, notebooky, tablety apod.</p> <p>(b) Webový prohlížeč</p> <p>(c) Vyhledávač</p> <p>(d) Nepovinné: aplikace webu 2.0 (Wordle, Scratch, Tricider, Voki, Google Forms nebo SurveyMonkey), software pro prezentace (Prezi, Microsoft PowerPoint a Google Slides)</p> <p>(Registrace na většině nástrojů není nutná)</p>
Postup	

1. krok (10 minut)

Pátřejte – diskutujte

Uvažujte o klíčových pojmech: soukromí, osobní údaje a citlivé osobní údaje. Napište tato slova na tabuli.

Vyzvěte studenty, aby se snažili přijít na definice/příklady těchto pojmů. Učitel s předstihem zjistí, jak jsou v ČR dle Zákona o ochraně osobních údajů specifikovány pojmy osobní, citlivý a anonymní údaj - viz. zákon 101/2000 Sb., § 4 <http://goo.gl/gK5H4y>. Studenty může vyzvat, aby hledali právě v tomto zákoně.

Pomocí brainstormingu sepište slova týkající se výše uvedených klíčových termínů: např. osobní údaje – informace, na jejichž základě je možné jedince identifikovat, mimo jiné jméno, adresa bydliště, e-mailová adresa, telefonní číslo (mobilního telefonu i pevné linky), číslo kreditní karty, datum narození, fotografie, hlas; citlivé osobní údaje – politické názory, náboženské přesvědčení, informace o fyzickém a psychickém zdraví, apod.; soukromí – právo neprozrazovat informace o svých soukromých záležitostech a vztazích.

2. krok – (10 minut)

Dívejte se – Poslouchejte – Diskutujte

Dejte studentům za úkol přemýšlet o tom, co se může stát, když někdo sdílí se zbytkem světa příliš mnoho informací o sobě. Videonahrávka jako je např. tato – <http://youtu.be/0Q29ZvIbHXs> – vám pomůže získat zájem studentů a motivovat je k přemýšlení.

Studenty můžete také seznámit s těmito dvěma fakty:

- (a) Digitální stopa jednotlivce (fotografie, díla zveřejněná online apod.) hraje důležitou roli v situaci, kdy se firma rozhoduje, zda ho zaměstná.
- (b) Ke kyberšikaně dochází častěji na stránkách často navštěvovaných teenagery, např. sociálních sítích. Ochrana osobních údajů může zabránit kyberšikaně.

Více informací o kyberšikaně v materiálech stažitelných zde:

- <http://goo.gl/dT6Mfx>
- <http://goo.gl/9bohzz>

Sestavte seznam důvodů, proč by měli studenti záměrně omezovat ostatním přístup ke svým soukromým informacím.

3. krok – (25 minut)

Spolupracujte – Pátřejte

V tuto chvíli by již studentům mělo být jasné, že soukromí je velmi důležité, a tudíž by lekci měli považovat za smysluplnou. Měli by si uvědomovat, že

- (a) mají sociální média používat zodpovědně
- (b) chránit si svoji internetovou pověst.

Je tedy nejvyšší čas zabývat se konkrétními způsoby, jak zmíněných dvou cílů dosáhnout.

Zpráva z projektu EU NET ADB <http://goo.gl/CoF6uB> uvádí, že 92% adolescentů ve věku 14 – 17, kteří byli zařazeni do studie ze 7 evropských zemí, má účet na nejméně jedné sociální síti.

Pro srovnání zpráva <http://goo.gl/Zkl6e5> z posledního českého výzkumu na téma rizikového chování na internetu.

Studentům rozděleným do dvou až tříčlenných skupin dejte za úkol prostudovat ochranu soukromí a nastavení v sociálních sítích, jako je Facebook, Google+, YouTube nebo Instagram. Studenti by měli vyhledat odpovědi na následující otázky:

- Jaké nástroje/rady služba uživatelům poskytuje, aby jim pomohla chránit soukromí?
- Jak si mohu aktualizovat profil/nastavení soukromí?
- Jak odstraním něco, co bylo zveřejněno bez mého souhlasu?
- Jak ovlivním, kdo vidí fotografie a další informace, které zveřejním na Facebooku? <http://goo.gl/aZI9oj>
- Jak smažu něco, co jsem zveřejnil na Facebooku? <http://goo.gl/A0PYKj>
- Co je to „prohlídka soukromí“ na Facebooku a jak ji najdu? <http://goo.gl/mrCAAv>

Každé skupině přiřďte jednu z následujících dvojic zdrojů informací. Skupiny si také mohou najít vlastní zdroje podle svých zájmů a aktivit na sociálních sítích.

- Základy soukromí na Facebooku <http://goo.gl/vmlrVD>
- Centrum nápovědy na Facebooku – soukromí <http://goo.gl/gK3Tv>
- Rádce ohledně bezpečnosti teanagerů na Google – obecné rady <http://goo.gl/6MI93L>
- Centrum bezpečnosti služby Google – možnosti ochrany soukromí <https://www.google.cz/intl/cs/policies/privacy/?fg=1#infosecurity>
- Centrum zásad a bezpečnosti YouTube <http://goo.gl/28t4oV>
- Ochrana autorských práv na YouTube <http://goo.gl/hlCVWa>
- Centrum nápovědy aplikace Instagram <https://help.instagram.com/>
- Rady ohledně soukromí a bezpečnosti na Instagramu <http://goo.gl/iBHDeZ> (pouze v aj)

(Výše uvedené zdroje jsou přístupné bez registrace)

Po prostudování obsahu navrhovaných webových stránek každý tým sestaví zprávu, ve které uvede pět nejužitečnějších rad, jak si chránit soukromí a pověst na internetu na dané službě.

4.krok (45 minut)

Zdokonalujte se – Tvořte – Prezentujte

Každá skupina přečte svoji zprávu nahlas. Třída se poté shodne na pěti věcech, ve kterých se studentilepší, a rozhodnutí vyvěsí ve třídě na zdi nebo zveřejní ve školním zpravodaji či na webu.

Můžete-li aktivitě věnovat více času, zvažte, zda by studenti neměli výsledky práce a závěry prezentovat následujícími alternativními způsoby. Mohou při nich uplatnit svoji tvořivost a zdokonalit se v práci s digitálními technologiemi.

- (a) Pomocí nástroje pro společné hlasování Tricider vytvořte „tricion“ na téma: „Ochrana údajů, soukromí, pověst na Internetu: sdílejte své názory a nápady“. „Tricion“ si připravte dopředu (tvorba zabere jen pár minut), studentům poskytněte odkaz a řekněte jim, aby do aplikace vepsali své zásadní myšlenky k danému tématu. V hlasování poté vyberou dva nápady, které se jim líbí nejvíc (pro vlastní myšlenku není dovoleno hlasovat). Vítězem je ten, jehož nápad získal nejvíce hlasů! (Jednoduchý „tricion“ najdete zde <http://goo.gl/Ql9fxn>).
- (b) Skupiny si vytvoří Voki (mluvící avatary) a své rady nahrají. Voki je možné prezentovat ve třídě a lze je také vložit na školní webové stránky pro budoucí využití.
- (c) Skupiny vytvoří plakáty pomocí aplikačního softwaru, se kterým umí pracovat. Jednoduchý vzorový plakát najdete zde <http://goo.gl/pg7DQM>. (Vzorový plakát byl vytvořen v MS PowerPointu. Ve „vzhledu stránky“ byla nastavena velikost snímku A4 a orientace „na výšku“. Po dokončení byl uložen ve formátu PDF.)
- (d) Pomocí online aplikací, jako je např. Wordle nebo Tagxedo, vytvoří skupiny z textu, který se vztahuje k jejich zjištěním a závěrům, „slovní mraky“ (word clouds). Jednoduchý vzorový word cloud najdete zde <http://goo.gl/wXJ3nq>. Byl vytvořen v aplikaci Wordle z tohoto <http://goo.gl/ofc3Jw> textu.
- (e) Na základě svých zjištění otázku skupiny zformulují otázku a vytvoří pro své vrstevníky vlastní „kvíz na téma soukromí“. Odpovědi na otázky by neměly být příliš očividné, ani příliš obtížné. Skupiny si kvízy vymění a na otázky odpoví. Skupiny mohou také využít některý z online generátorů kvízů, jako je např. Google Forms nebo SurveyMonkey. Možnost vytvořit aktivitu postavenou na otázkách a odpovědích nabízí také Scratch <http://scratch.mit.edu/>. Vzorový kvíz vytvořený v aplikaci Scratch na téma soukromí najdete zde <http://goo.gl/n9YWQ0>. Poslední aktivita na Scratchi umožňuje studentům téma soukromí pochopit hlouběji, protože si mohou s kvízy ostatních „pohrát“. Realizace však může být časově náročnější a je vhodná spíše pro studenty, kteří již mají s programováním ve Scratchi nějaké zkušenosti.

[Scratch je programovací jazyk nenáročný na osvojení a používání. Ze zkušeností z projektu inGenious <http://www.ingenious-science.eu/web/guest/home> vyplývá, že pomáhá rozvíjet u studentů tvořivost a způsob myšlení potřebný pro programování a vede k aktivnějšímu zapojení do výuky.]

(Pro využití uvedených zdrojů není nutná registrace).

Další možnosti

Vyskakovací okna – Nástroje – Rady

Diskutujte ve třídě o Dni ochrany osobních údajů <https://www.uoou.cz/den-ochrany-osobnich-udaju/d-1210> (28. leden) a připravte se studenty pro školu i místní komunitu několik aktivit zaměřených na zvýšení povědomí o tomto problému.

Odkazy

Přílišné sdílení: Přemýšlejte, než něco zveřejníte – <http://goo.gl/FT4OYK> (pouze v aj, ale jednoduché – lze využít např. pro zlepšení aj)

Digitální stopa <http://goo.gl/QkBR4j> – video (pouze v aj, ale jednoduché – lze využít např. pro zlepšení aj)

Rádce – Přemýšlejte, než budete něco sdílet <http://goo.gl/bUES6u> (plakát) (Tyto zdroje je možné využívat bez předchozí registrace).